

Sygn. akt IV Ca 295/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 grudnia 2014 roku

Sąd Okręgowy w Radomiu IV Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Irena Koś (spr.)

Sędziowie: SO Ewa Kowalik

SO Joanna Kaczmarek-Kęsik

Protokolant: st. sekr. sąd. Aldona Gurtat

po rozpoznaniu w dniu 25 listopada 2014 roku w Radomiu

na rozprawie

sprawy z powództwa W. J.

przeciwko Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo-Kredytowej im. F. (...) z siedzibą w G.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Radomiu

z dnia 17 grudnia 2013 roku sygn. akt I C 1684/12

1. oddała apelację,

2. nie obciąża W. J. kosztami postępowania odwoławczego.

IV Ca 295/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 17 grudnia 2013 r. Sąd Rejonowy w Radomiu oddalił powództwo W. J. o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego -prawomocnego nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu upominawczym w sprawie I Nc 309/03 tego Sądu przeciwko jego żonie B. J., zaopatrzonego w klauzulę wykonalności nadaną także przeciwko niemu i nie obciążył go kosztami procesu.

Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia faktyczne.

W dniu 26 kwietnia 2001 r. żona powoda B. J. zawarła ze Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo - Kredytową im. F. S. w G. umowę numer (...) pożyczki w kwocie 28.000 zł. na okres od 26 kwietnia 2001 roku do 16 kwietnia 2006 roku, oprocentowaną według zmiennej stopy wynoszącej na dzień zawarcia umowy 24 % w stosunku rocznym. Zabezpieczenie pożyczki stanowiła hipoteka i weksel in blanco. Następnie w dniu 25 października 2002 r. pomiędzy pożyczkodawcą a B. J. zawarta została ugoda, której przedmiotem były należności z umowy pożyczki numer (...). W ugodzie strony zgodnie oświadczyły, że zobowiązanie B. J. wynosi 24.831,93 zł., w tym 23.959,52 zł. tytułem należności głównej i 872,41 zł. odsetek. B. J. zobowiązała się spłacić wierzytelność w ratach miesięcznych wynoszących po 500

zł. Ze względów księgowych należność główna została wpisana pod numer (...) zaś odsetki pod numerem (...). W przypadku nieterminowej spłaty odsetki zostały określone według zmiennej stopy procentowej, wynoszącej na dzień zawarcia umowy 40%. Powód jako małżonek dłużniczki oświadczył, że znana jest mu treść ugody i wyraził zgodę na jej zawarcie. Nakazem zapłaty z dnia 25 lipca 2003 r. w sprawie I C 309/13 Sąd Rejonowy w Radomiu nakazał B. J. aby zapłaciła na rzecz Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo - Kredytowej im. F. S. w G. kwotę 26.378,03 zł. z umownymi odsetkami od kwoty 22.959,52 zł. w wysokości 40% w stosunku

1

rocznym od dnia 11 lipca 2003 r. do dnia zapłaty oraz odsetkami ustawowymi od kwoty 3.418,51 zł. od dnia 11 lipca 2003 r. do dnia zapłaty. Nakaz został doręczony B. J. w dniu 22 sierpnia 2008 r. W dniu 12 czerwca 2006 r. Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo - Kredytowa im. F. S. w G. wystąpiła z wnioskiem o nadanie nakazowi zapłaty w sprawie I Nc 309/03 klauzuli wykonalności przeciwko W. J. jako małżonkowi dłużniczki. W toku postępowania W. J. wniósł o oddalenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności podnosząc, że nie wyraził zgody na zaciągnięcie pożyczki przez żonę. Postanowieniem z dnia 19 stycznia 2007 r. Sąd Rejonowy w Radomiu w sprawie I Co 1692/06 nadał nakazowi zapłaty w sprawie I Nc 309/03 klauzulę wykonalności przeciwko W. J. z ograniczeniem jego odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością ustawową. Postanowienie uprawomocniło się w dniu 7 września 2007 r. W dniu 15 listopada 2007 r. Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo - Kredytowa im. F. S. w G. rozszerzyła wniosek egzekucyjny wniosła o wszczęcie egzekucji także przeciwko małżonkowi dłużnika - W. J.. W dniu 5 lipca 2010 r. Komornik przy Sądzie Rejonowym w Radomiu M. S. zawiadomił W. J. o wszczęciu przeciwko niemu egzekucji o należność główną w wysokości 26.378,03 zł. wraz z odsetkami w wysokości 59.650,77 zł. i kosztami egzekucyjnymi. W trakcie postępowania prowadzonego w sprawie Km 585/06 wyegzekwowano kwotę 10.219,76 zł. z czego wierzycielowi przekazana została kwota 8.785/06 zł. Powód w toku procesu jako podstawę prawną swego stanowiska powoływał się na brak zgody na zawarcie przez żonę umowy pożyczki oraz sprzeczność działań wierzyciela z zasadami współżycia społecznego i egzekwowanie zbyt wysokich odsetek. Według Sądu Rejonowego żadna z tych okoliczności nie stanowi przesłanki pozbawienia przedmiotowego tytułu wykonawczego wykonalności. Podnoszony zarzut braku zgody powoda na zaciągnięcie pożyczki przez żonę został już przez niego podniesiony w postępowaniu toczącym się z wniosku Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo - Kredytowej im. F. S. w G. o nadanie klauzuli wykonalności. Zarzut ten był znany B. J.. Rację ma zatem pozwany twierdząc, że art. 841 § 1 pkt 3 k.p.c.

2

nie może stanowić podstawy pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w stanie faktycznym niniejszej sprawy. Z cytowanego przepisu wynika bowiem, że powód - małżonek dłużnika może podnieść te zarzuty, których wcześniej nie mógł podnieść sam dłużnik. Także brzmienie przepisu obowiązującego przed zmianą wprowadzoną w dniu 2 maja 2005 r. nie nasuwa żadnych wątpliwości. Art. 843 § 1 pkt 3 k.p.c. stanowił wówczas, że można domagać się pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego, jeżeli małżonek, przeciwko któremu sąd nadał klauzulę wykonalności na podstawie art. 787 k.p.c. wykaże, że egzekwowane świadczenie wierzycielowi nie należy się, przy czym małżonkowi temu przysługują zarzuty nie tylko z własnego prawa, lecz i te, z którymi mógł wystąpić jego współmałżonek. Wobec tego, że zarówno w sprawie I Co 1692/06 jak i w niniejszym postępowaniu podnoszony jest ten sam zarzut, bez znaczenia pozostaje więc to, w oparciu o który przepis powód konstruuje swoje żądanie. W obu przypadkach jest ono pozbawione podstaw. Niezależnie od powyższego należało mieć na uwadze, że B. J. w sprawie I Nc 309/03 wniosła po wydaniu nakazu zapłaty pismo, w którym nie kwestionowała ani zasadności ani wysokości roszczenia, a jedynie wносиła o ponowne rozłożenie na raty lub wydłużenie okresu spłaty z uwagi na jej trudną sytuację materialną. Nie może zatem być mowy o tym, aby spełniona została pierwsza z przesłanek o jakiej mowa w art. 843 § 1 pkt 3 k.p.c. i to zarówno w brzmieniu aktualnym jak i poprzednim, a mianowicie wykazanie, że egzekwowane świadczenie wierzycielowi się nie należy. Brak było także podstaw do ustalenia, że doszło do zaspokojenia wierzyciela. Z przedstawionego przez Komornika M. S. zestawienia- karty rozliczeniowej wynika, że kwota przekazana pozwanemu jako wierzycielowi w sprawie Km 585/06 nie wystarczała na zaspokojenie zasądzonych odsetek. Zdaniem Sądu Rejonowego w niniejszym postępowaniu Sąd nie mógł w drodze pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności ingerować w wysokość zasądzonych odsetek. Odsetki maksymalne określone w art. 359 § 2' dotyczą bowiem tych czynności prawnych, które

zostały dokonane po dniu wejścia w życie ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. /art. 5 Ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz o zmianie niektórych innych ustaw Dz. U. Nr 157,

3

poz. 1316/. Tymczasem umowa ugody, w której strony określiły wysokość odsetek umownych zawarta została w październiku 2002 r. W ramach powództwa wytoczonego na podstawie z art.840§1 pkt 3 k.p.c. powód nie mógł podnieść skutecznego zarzutu opartego na kwestionowaniu ważności postanowień umownych, co do których nie było żadnych przeszkód, by podniosła je dłużniczka- B. J. w toku sporu, w którym wydany został tytuł wykonawczy obejmujący sporne odsetki. B. J. mogła była podnieść zarzut zastrzeżenia nadmiernych odsetek, gdyby wdała się w spór po otrzymaniu nakazu zapłaty, czego jednak nie uczyniła. Rozstrzygnięcie o kosztach Sąd Rejonowy oparł na art.102 k.p.c. podnosząc, że obecna sytuacja materialna powoda i jego małżonki jest bardzo trudna. Wysokość dochodów uzyskiwanych przez nich oboje nie przekracza 1.700 zł., wysokość ich zobowiązań wobec pozwanego przekracza 107.000 złotych, z czego znaczna część stanowi odsetki umowne. Wierzyciel skierował egzekucję do przysługującego powodowi i jego małżonce prawa do lokalu. W tej sytuacji obciążenie ich kosztami niniejszego procesu poniesionymi przez pozwanego, które ze względu na wartość przedmiotu sporu wynoszą 3.600 zł. z tytułu wynagrodzenia pełnomocnika byłoby nieuzasadnione. Mimo, więc bezzasadności powództwa sytuację powoda traktować należy jako przypadek szczególny, który uzasadnia zwolnienie z obowiązku zwrotu kosztów procesu stronie pozwanej wygrywającej proces.

Wyrok Sądu Rejonowego zaskarżył powód W. J. zarzucając, że wraz z żoną wpadli w pułapkę finansową jeżeli chodzi o odsetki, kredyt wynosił 28.000 zł. a odsetki urosły do 80.000 zł., odsetki od 2005 r. były naliczane nieprawnie.

Wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i umorzenie odsetek od 2005 r.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Powód wystąpił z niniejszym powództwem opozycyjnym jako małżonek dłużniczki B. J., przeciwko któremu sąd nadał klauzulę wykonalności na podstawie art.787 k.p.c. Zobowiązanie B. J. wynikało z umowy pożyczki zawartej z

4

pozwaną 26 kwietnia 2001 r., której postanowienia co do warunków spłaty zmienione zostały następnie ugodą z 25 października 2002 r. W dacie zawarcia każdej z umów małżonkowie J. pozostawali w ustroju ustawowej wspólności majątkowej. Zobowiązanie dłużniczki powstało zatem przed wejściem w życie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw /Dz. U. 2004 r. Nr 162 poz. 1691/, tj. przed datą 20 stycznia 2005 r. Okoliczności te jako bezsporne ustalił Sąd Rejonowy, Sąd Okręgowy je podziela i przyjmuje za własne.

Sytuacja prawna powoda, który nie brał udziału w postępowaniu rozpoznawczym toczącym się przeciwko jego małżonce będącej dłużniczką i stał się podmiotem zobowiązany do zaspokojenia długu, wynikającego z tytułu egzekucyjnego wydanego w sprawie I Nc 309/03, dopiero w wyniku nadania temu tytułowi klauzuli wykonalności także przeciwko niemu, wyznaczana jest przede wszystkim przepisami kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, które określają zasady odpowiedzialności majątkiem wspólnym za długi jednego z małżonków. Przepisy procesowe, regulujące przebieg postępowania o nadanie klauzuli wykonalności oraz prowadzenie egzekucji z majątku wspólnego, pełnią rolę wykonawczą - zapewniają realizację przyjętego w przepisach materialnoprawnych reżimu odpowiedzialności tym majątkiem. Ustawa z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw dokonała kompleksowej nowelizacji stosunków majątkowych małżonków, w tym regulujących możliwość zaspokojenia się przez wierzyciela jednego z małżonków z majątku wspólnego. W stanie prawnym poprzedzającym wejście w życie powołanej ustawy nowelizującej, art.41 § 1 k.r.o. ustanawiał zasadę, że

zaspokojenia z majątku wspólnego może żądać także wierzyciel, którego dłużnikiem jest tylko jeden z małżonków. Wierzyciel taki, po uzyskaniu tytułu wykonawczego przeciwko dłużnikowi, chcąc zaspokoić się z majątku wspólnego, musiał przedstawić tytuł wykonawczy skuteczny przeciwko obojgu małżonkom. Występował zatem o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika w trybie art.787 k.p.c.

Przewidzianą w art.41 §3 k.r.o. ochronę majątku wspólnego zapewniało przyznanie

5

małżonkowi dłużnika prawa domagania się już w postępowaniu klauzulowym ograniczenia lub wyłączenia możliwości zaspokojenia się z tego majątku przez wierzyciela, którego dłużnikiem był tylko jeden z małżonków, jeżeli ze względu na charakter wierzytelności albo stopień przyczynienia się małżonka będącego dłużnikiem do powstania majątku wspólnego, zaspokojenie z majątku wspólnego byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego / art.787§2 k.p.c. w poprzednim brzmieniu/. W tym postępowaniu małżonek mógł także powoływać się na umowne wyłączenie wspólności ustawowej. W wyniku nowelizacji ograniczono wypadki, w których wierzyciel jednego z małżonków pozostających w ustroju wspólności ustawowej może uzyskać zaspokojenie z majątku wspólnego. Według nowego art.41§1 k.r.o. jest to dopuszczalne tylko wówczas, gdy małżonek zaciągnął zobowiązanie za zgodą drugiego małżonka. W braku takiej zgody, albo jeżeli zobowiązanie nie wynika z czynności prawnej, wierzyciel może żądać zaspokojenia z majątku osobistego dłużnika, z wynagrodzenia za pracę lub z dochodów uzyskanych przez dłużnika z innej działalności zarobkowej, jak również z korzyści, o których mowa w art.33 pkt 9 k.r.o. Jeśli wierzytelność powstała w związku z prowadzeniem przedsiębiorstwa, zaspokojenie wierzyciela może nastąpić także z przedmiotów majątkowych wchodzących w skład przedsiębiorstwa. Procesową realizację rozwiązań materialnoprawnych zapewniają nowe przepisy art.776¹, art.787 i art.787¹ k.p.c. Wprowadzona regulacja nie przewiduje możliwości ograniczenia odpowiedzialności majątkiem wspólnym, a obronę opartą na zarzutach wywodzonych z umownego wyłączenia przez małżonków wspólności ustawowej przenosi na poziom powództwa przeciwegzekucyjnego /art. 840¹ w związku z art. 840 k.p.c./. Włączenie nowelizacji dokonanej ustawą z 17 czerwca 2004 r. do obowiązującego porządku prawnego nastąpiło przy przyjęciu ogólnej zasady stosowania ustawy nowej również do stosunków powstałych przed jej wejściem w życie. Zakres stosowania tej zasady został jednak ograniczony między innymi, w odniesieniu do materialnoprawnych zagadnień oceny skutków czynności zobowiązujących lub rozporządzających małżonków oraz ich odpowiedzialności za zobowiązania sprzed wejścia w życie ustawy /art.5 ust.5 pkt 1/, jak również

6

wyłączenia lub ograniczenia odpowiedzialności majątkiem wspólnym za zobowiązanie jednego małżonka powstałe przed wejściem w życie ustawy /art.5 ust.5 pkt 21. Problematyki proceduralnej - egzekucyjnej dotyczy art.5 ust.6 ustawy, nakazujący - w wypadku, gdy roszczenie powstało przed wejściem w życie ustawy -prowadzić egzekucję według przepisów dotychczasowych. Powództwa przeciwegzekucyjne są powództwami o ukształtowanie prawa, toczącymi się według przepisów o postępowaniu procesowym. Wytoczenie powództwa o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności /art.840 k.p.c./ może nastąpić nawet przed wszczęciem egzekucji. Nie zmienia to jednak istoty tego środka prawnego, którego zadaniem jest umożliwienie dłużnikowi /także małżonkowi dłużnika, przeciwko któremu nadana została klauzula wykonalności/ obrony merytorycznej przed przymusowym wykonaniem tytułu wykonawczego. Zakres dopuszczalnej obrony uregulowany w art. 840 k.p.c. stanowi nie tylko normę procesową, ale także normę prawa materialnego. Taki pogląd wyrażony został w orzecznictwie Sądu Najwyższego między innymi w wyroku z dnia 16 maja 2002 r. IV CKN 1071/2000 OSNC 2003/9 poz.120, wyroku z dnia 13 lutego 2004 r. IV CK 22/2003 LexPolonica nr 1630131, wyroku z dnia 3 lipca 2008 r., IV CSK 170/2008 LexPolonica nr 1928627/. Ścisłe funkcjonalne powiązanie i dostosowanie do nowej konstrukcji zasad odpowiedzialności małżonków postępowania klauzulowego spowodowało również przyjęcie w orzecznictwie, że art.5 ust.6 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. pojęciem „egzekucji” obejmuje także postępowanie klauzulowe /por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2007 r. III CZP 44/2007 OSNC 2008/A poz. 29, uchwała z dnia 17 września 2008 r. III CZP 77/2008 OSNC 2009/7-8 poz. 114/. Te same argumenty przemawiają za włączeniem w zakres regulacji z art.5 ust. 6 ustawy z 17 czerwca 2004

r. także postępowania o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności. Taka wykładnia pozostawia spójny obraz postępowania odnoszącego się do przymusowego wykonania zobowiązań zaciągniętych przez jednego z małżonków przed zmianą zasad odpowiedzialności majątkiem wspólnym. Postępowanie to w całości podlega dotychczasowym przepisom /także tym, które

określają możliwość obrony drugiego małżonka przed egzekucją kierowaną do

7

majątku wspólnego/. Pogląd ten wyrażony został przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 2 kwietnia 2009 r., IV CSK 473/2008 r., Lexpolonica nr 2077705 i w uzasadnieniu wyroku z dnia 28 października 2010 r., II CSK 212/10, LEX nr 863589/. Sąd Okręgowy podziela go. Skoro zatem w niniejszej sprawie poza sporem było, iż zobowiązanie małżonki powoda, które ujęte zostało w tytule wykonawczym-prawomocnym nakazie zapłaty z dnia 25 lipca 2003 r. wydanym w sprawie I Nc 309/03, powstało przed wejściem w życie ustawy z 17 czerwca 2004 r., to do postępowania o pozbawienie wykonalności tego tytułu wykonawczego na podstawie art.840§1 pkt 3 k.p.c. miały zastosowanie przepisy kodeksu postępowania cywilnego w brzmieniu sprzed tej daty.

Artykuł 840§ 1 pkt 3 k.p.c. zmieniony został ustawą z dnia 2 lipca 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw /Dz. U. 2004 r. Nr 172 poz.1804/, która weszła w życie dnia 5 lutego 2005 r. Zgodnie z art.840§1 pkt 3 k.p.c. - w brzmieniu sprzed tej nowelizacji - skuteczność powództwa opozycyjnego małżonka, przeciwko któremu sąd nadał klauzulę wykonalności na podstawie art.787 k.p.c, uzależniona była od wykazania, że egzekwowane świadczenie wierzycielowi nie należy się, przy czym małżonkowi temu przysługiwały zarzuty nie tylko z własnego prawa, lecz i te, z którymi mógł wystąpić jego współmałżonek. Sąd Okręgowy podziela ustalenia Sądu Rejonowego, że powołane przez powoda w pozwie zarzuty nie stanowiły podstawy do pozbawienia wobec niego wykonalności tytułu wykonawczego- prawomocnego nakazu zapłaty wydanego w sprawie I Nc 309/03 przeciwko B. J., zaopatrzonego w klauzulę wykonalności także przeciwko powodowi. Powód w uzasadnieniu pozwu powołał, że o umowie zawartej przez żonę dowiedział się dopiero 26 marca 2007 r., o czym świadczy brak jego podpisu na umowie, nie uczestniczył w sprawie o nadanie klauzuli wykonalności, zaspokojenie wierzyciela z majątku wspólnego byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego -powołując przy tym zarzucie art.41 §3 k.r.o. Stwierdzić zatem należy, że faktycznie powód nie był stroną umowy pożyczki. W dniu 27 kwietnia 2001 r. złożył jednakże wobec pozwanej „oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaciągnięcie przez małżonkę pożyczki,, kwoty 28.000 zł. na

8

okres od 26 kwietnia 2001 r. do 16 kwietnia 2006 r. Nadto był obecny przy zawarciu przez nią 25 października 2002 r. ugody regulującej warunki spłaty tej pożyczki i treść ugody potwierdził własnym podpisem, co ustalił już Sąd Rejonowy i Sąd Okręgowy podziela. Tym samym doszło do potwierdzenia przez powoda obu umów zawartych pomiędzy jego żoną a pozwaną w niniejszej sprawie Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo - Kredytową im. F. S. w G.. Okolicznościom tym powód skutecznie nie zaprzeczył. Takie potwierdzenie odpowiada nawet obecnie wymaganej zgodzie drugiego małżonka /art.41 §1 k.r.o. w obecnym brzmieniu/. Powołanie przez powoda daty 26 marca 2007 r., tj. daty wydania postanowienia w sprawie I Co 1692/06 o odrzuceniu jego zażalenia na postanowienie o nadaniu przeciwko niemu klauzuli wykonalności na podstawie art.787 k.p.c, jako daty, w której dopiero powziął wiadomość o zawarciu przez żonę umowy pożyczki nie stanowiło zatem skutecznego zarzutu. Wbrew także twierdzeniom powoda był on uczestnikiem postępowania o nadanie przeciwko niemu klauzuli wykonalności prawomocnemu nakazowi zapłaty wydanemu przeciwko B. J. z dnia 25 lipca 2003 r. w sprawie I Nc 309/03. Zgodnie z treścią art.787 § 2 k.p.c, w brzmieniu przed nowelizacją wprowadzoną powołaną ustawą z 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw - powód, jako małżonek dłużniczki, mógł już wówczas wnosić o ograniczenie lub wyłączenie możliwości zaspokojenia się przez wierzyciela z majątku wspólnego, z powołaniem się na okoliczności wskazane w art. 41 § 3 k.r.o. /w brzmieniu sprzed nowelizacji tego przepisu/, tj. że ze względu na charakter wierzytelności albo stopień przyczynienia się małżonka będącego dłużnikiem do powstania majątku wspólnego - zaspokojenie z majątku wspólnego byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. W. J. w postępowaniu

o nadanie przeciwko niemu klauzuli wykonalności prawomocnemu nakazowi zapłaty wydanemu w sprawie I Nc 309/03 nie zgłosił takiego wniosku, co wynikało z przebiegu postępowania w sprawie I Co 1692/06. Zaistnienie takich przesłanek nie zostało przez niego wykazane w niniejszym procesie. Powołany wyżej art. 41 § 3 k.r.o nie precyzował charakteru wierzytelności,

których zaspokojenie z majątku wspólnego byłoby sprzeczne z zasadami współżycia

9

społecznego. Uznać jednak należy, iż niewątpliwie sprzeczne z zasadami współżycia społecznego ze względu na charakter wierzytelności mogłoby być zaspokojenie z majątku wspólnego wierzytelności wynikających ze zobowiązań zaciągniętych przez jedno z małżonków, które dotyczą osobistych interesów tego małżonka, nie przysparzają zaś korzyści drugiemu z małżonków lub pozostałym członkom rodziny. Do takich zobowiązań należałoby zaliczyć np. zobowiązania zaciągnięte przez jedno z małżonków celem zaspokojenia osobistych przyjemności lub zachcianek. Z kolei zaspokojenie z majątku wspólnego byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego ze względu na stopień przyczynienia się małżonka będącego dłużnikiem do powstania majątku wspólnego w zasadzie wtedy, gdy małżonek ten wcale nie przyczynił się do powstania majątku wspólnego, bądź też przyczynił się tylko w stopniu nieznacznym, wyraźnie mniejszym niż drugi z małżonków. Ma to miejsce przede wszystkim wtedy, gdy małżonek- dłużnik nie wykorzystywał swych możliwości zarobkowych lub roztrwonił uzyskiwane dochody, wobec czego istniejący majątek wspólny jest, w całości lub w znacznej części, rezultatem pracy i starań drugiego z małżonków /por. Kodeks rodzinny i opiekuńczy z Komentarzem pod redakcją prof. Kazimierza Piaseckiego, Wydawnictwo Prawnicze Warszawa 2000, str.207- 209/. Zaciągnięta przez żonę powoda pożyczka przeznaczona była na potrzeby związane z leczeniem powoda po wypadku /k.41/. Kwestia braku przyczynienia się B. J. do powstania majątku wspólnego nie została w ogóle podniesiona.

Powód w toku postępowania- w piśmie z 20 maja 2013 r. - podniósł także zarzut, iż odsetki w nakazie zapłaty są niezgodne z przepisami prawa /k.63/, a następnie -na rozprawie w dniu 4 czerwca 2013 r. - że są naliczane niezgodnie z prawem od 2005 r. /k.75/. Art.843§3 k.p.c- którego brzmienie nie podlegało zmianie- przewiduje prekluzję procesową do zgłaszania zarzutów stanowiących podstawę powództw przeciwegzekucyjnych. Zgodnie z tym przepisem wszystkie zarzuty powinny być zgłoszone w pozwie, pod rygorem utraty prawa korzystania z nich w dalszym postępowaniu, chyba, że powód wykaże, iż z przyczyn od siebie niezależnych nie mógł ich zgłosić w pozwie. Nałożony obowiązek wyczerpującego

10

przytoczenia w pozwie zarzutów ma charakter bezwzględny. Niezgłoszenie zarzutu w pozwie prowadzi do utraty prawa skorzystania z niego w późniejszym stadium procesu, w konsekwencji zarzut taki - jeżeli zostałby zgłoszony - nie powinien być przedmiotem merytorycznego rozpoznania. W piśmiennictwie przyjmuje się jednak zgodnie, że obowiązek przytoczenia w pozwie wszystkich zarzutów dotyczy wyłącznie tych zarzutów, które powód mógł już w pozwie przytoczyć, tj. takich, o których wiedział i mógł je zgłosić. Można więc później przytoczyć zarzut, który powstał po wniesieniu pozwu. Nie można również pozbawić dłużnika zarzutu wprowadzonego już wcześniej, ale którego nie mógł on zgłosić w pozwie, ponieważ dowiedział się o nim dopiero w toku procesu. Po wniesieniu pozwu opozycyjnego powód może zatem zgłosić zarzuty, których wcześniej nie mógł podnieść, gdyż one nie istniały lub o nich nie wiedział; musi jednak wykazać, że zarzutów tych nie mógł zgłosić wcześniej. Zarzut powoda dotyczący odsetek nie należał do takich zarzutów. Sposób naliczania odsetek oraz wysokość odsetek umownych w przypadku nieterminowej spłaty rat tzw. „zadłużenia przeterminowanego„ był znany powodowi w chwili wniesienia niniejszego pozwu. Powód bowiem, jak już wyżej powołano, potwierdził zawartą przez małżonkę ugodę z 25 października 2002 r., czego skutecznie nie zakwestionował. Zarzut ten, zdaniem Sądu Okręgowego, jako istniejący już w chwili wniesienia pozwu, był zatem sprekludowany i powodował obowiązek pominięcia go przez sąd rozpoznający sprawę. Z uwagi jednak na dokonaną przez Sąd Rejonowy ocenę tego zarzutu i powołanie go przez powoda jako zarzutu apelacji stwierdzić należy jedynie, że stanowił on zarzut, z którym mogła wystąpić małżonka powoda w postępowaniu wszczętym przeciwko niej,

ale tego nie uczyniła. W dacie zawarcia ugody /25 października 2002 r./ określającej wysokość odsetek umownych nie obowiązywały przepisy ograniczające maksymalną stopę odsetkową, co prawidłowo powołał Sąd Rejonowy, nie mniej jednak postanowienia umowne co do wysokości odsetek mogły być wówczas oceniane w granicach zakreślonych zasadą swobody umów -art.353¹ k.c, jakkolwiek odsetki 40 % w skali roku dotyczyły zwłoki, a nie opóźnienia w płatności /pkt. 10 ugody/.

11

Mając zatem na uwadze powyższe Sąd Okręgowy na mocy art.385 k.p.c. oddalił apelację.

Sąd Okręgowy na podstawie art. 102 k.p.c. nie obciążył powoda kosztami postępowania odwoławczego. Art. 102 k.p.c, zgodnie z którym w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami stanowi wyłom w podstawowej zasadzie rozstrzygnięcia o kosztach procesu, tj. odpowiedzialności za wynik procesu /art.98 k.p.c./. Przepis ten nie konkretyzuje pojęcia „wypadków szczególnie uzasadnionych,, i dlatego ich kwalifikacja należy do sądu, który -uwzględniając całokształt okoliczności sprawy- powinien kierować się własnym poczuciem sprawiedliwości. Do takich wypadków należą zarówno fakty związane z przebiegiem procesu, charakter sprawy, jak i stan majątkowy i sytuacja życiowa strony. W art. 102 wyrażona została bowiem zasada słuszności, która to przewidziana jest w kodeksie postępowania cywilnego jako zasada uzupełniająca, obok zasad: zawinięcia /art. 101, 103, 110, 842§ 1/ i kompensaty /art. 100 i 104/. Pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego może nastąpić jedynie w drodze orzeczenia sądu i jakkolwiek przekonanie powoda o słuszności jego żądania okazało się niezasadne, gdyż powództwo zostało oddalone, to charakter sprawy oraz wskazana już przez Sąd I instancji sytuacja majątkowa i życiowa powoda stanowiły, zdaniem Sądu Okręgowego, wypadek szczególnie uzasadniony dla nie obciążania go kosztami procesu na podstawie art. 102 k.p.c. Obciążenie powoda kosztami postępowania odwoławczego byłoby sprzeczne z zasadą słuszności.